

Lục Tỉnh Tân Văn

Num. Génral—NGUYỄN-V-06A

GIA BÀN:
 Nam-kỳ, Trung-kỳ và Cao-mên
 Một năm..... 6 \$00
 Sáu tháng..... 3 50
 Ba tháng..... 2 00

六省新聞

GIA BÀN:
 Bắc-kỳ, Lào, Sái-Pháp
 và Thuộc địa.
 Một năm..... 7 \$00
 Sáu tháng..... 4 00
 Ba tháng..... 2 25

POUR LES ANNONCES, s'adresser:
 à SAIGON: Aux bureaux du Journal.
 à HANOI: Aux bureaux du Trung-Viet-Tân-Văn.
 On traite à forfait pour les contrats de longue durée. Les prix sont payables d'avance.

ADMINISTRATION
 ET RÉDACTION:
 109, Rue Cathelin, 109-115 (1er Étage)

MỖI TUẦN LÀ BA BA KỶ:
NGÀY THỨ HAI, NGÀY THỨ TƯ VÀ NGÀY THỨ SÁU
 Mỗi số bán lẻ..... 0 3 0 4
 TELEPHONE N° 176 Adresse télégr.: LUCIPH-SAIGON

MỤC-LỤC

1. — Nghề biển.
2. — Ngoại vụ.
3. — Âu-châu điện báo.
4. — Xương anh hùng về tổ quốc.
5. — Luận về đoàn-thể.
6. — Thông báo.
7. — Cuộc diễn phao cầu.
8. — Hội đồng tư vấn Trung kỳ.
9. — Thơ tin.
10. — Văn-quân.
11. — Rao đầu giá.
12. — Hải đàm.
13. — Tự do điện đàn.
14. — Oan kìn theo mãi.

NGHỀ BIỂN

ẤY LÀ MỘT MỐI LỢI LỚN TRONG XỨ

Lấy những nguồn sống mặt bể trong cõi Đông pháp này với số dân mười-chín triệu mà xét đoán, thì ai cũng dòm thấy và biết chắc tằm cá trong xứ dư dùng. Bờ cõi, nghề hạ bạc dân trong xứ xem quá nhẹ. Trung-kỳ còn khá khá, chữ Bắc-kỳ với Nam-kỳ nghề biển rất lồi thối, vậy mà quanh năm cá cũng dư dùng, dư đến đổi làm mắm, làm muối, phơi, hấp mà cũng chẳng hết. Cho hay, dân Đông-pháp là một chủng-tộc tra cá hơn thịt. Dư bao nhiêu cũng làm mắm, muối để bán quanh quần trong xứ thối, chẳng biết làm cá hộp mà bán ra ngoài quốc như các xứ khác. Tại vậy đó mà nghề biển chẳng mở mang, biết sao cứ vậy làm hoài và cũng tại vậy đó mà nghề thủy lợi bỏ trôi, không ai chăm sóc.

Từ mấy năm sau đây. Chệch đã chăm về nghề biển, nhất là việc Phan-thiết, Ba-liêu, Rạch-giá, cửa Đại, cửa Tiểu gì nó cũng đã choán, quyết đoạt tới mối lợi ấy nữa. Biết vậy mà những tay làm nghề biển xưa nay đây có ai tranh cãi với Chệch chẳng? Tưởng chắc là không, vì một là thiếu lực hai là thiếu thể nên không dễ gì tranh, cũng bởi trước chẳng lo chính đản nghề mình cho tận thiện.

Nếu Chấn-phủ không dóm mõ tới, trong vài năm nữa đây, mối thủy lợi chẳng khỏi về tay Chệch. Lời luận này là lời tiên liệu, nhưng mà cùng nghĩ ra quả thật chẳng sai; bởi vậy mấy ngày sau đây, nghe tin Chánh-phủ ước mở mang nghề hạ bạc cho Annam, Bồn-báo mừng quá sức.

Nghe rằng quan Tổng-Thống Mau-

rice Long muốn giúp đỡ cho dân trong xứ tranh nghề biển với Chệch đặng thêm lợi cho Thuộc-địa, mới từ chỉ tới các quan Chủ-tỉnh dạy kháo cứu nghề hạ bạc trong tỉnh rồi phúc bẩm cho quan Tổng-Thống rõ một là cách thức của Chệch làm nghề biển ra sao; hai là cách thức của Annam làm ra sao; ba là trừ định kế nào hay giúp đỡ cho dân trong xứ cạnh tranh với Chệch; bốn là chỉ các mặt bể nguồn sống, chỗ nào nhiều cá; năm là chỉ bày cách thức đánh cá thể nào hay hơn và đặng cá nhiều hơn.

Quan Tổng-Thống còn đang đợi phúc bẩm của các tỉnh đến đặng có định phương châm.

Tương theo như ý quan Tổng-Thống hỏi đây, ngày nào quan Tổng-Thống nhứt định rồi chắc sao cũng đặng thuyết cầu, và sắm đồ nghề theo kiểu bên Tây mà cấp thể lực cho dân Tân-kỳ về Cao-miên tranh với Chệch mà mở thêm nguồn lợi.

Việc tuy chưa khởi, mà một lời của quan Tổng-Thống phán ra đủ phục lòng dân toàn cõi, dầu kẻ nào mục cách gì, nghe đến cũng biết tại đức của ngài đáng phụ mẫu chi dân đáng thể vi cho Mẫu-Quốc lo mang thuộc-địa.

Ấy vậy, Bồn-báo xin thay mặt cho dân làm nghề hạ-bạc trong cõi Đông-Pháp này, kính lời than tạ quan Tổng-Thống Long và cầu chúc cho ngài tọa trấn lâu dài, đặng mà dân neo-tắc, chỉ đặng ngày, giúp dân-chúng còn đặng trẻ buớc.

L. T. T. V.

Ngoại-vụ

Trung-huế

(Tiếp theo)

Cách vài số trước, về vụ Trung-huế mới có luận rằng chẳng phải tiếng văn bằng nữa nên nói biến cho đặng, đặng chẳng ở nơi vớ sĩ thời. Nền tương-cầm binh các hương chịu họa với nhau mà rút binh thì tự nhiên hết giặc. Mà làm sao mà tính họa? Ai làm sự đi thuyết giải? Lưu-tổng-Thanh đã già rồi, không chịu chen dự việc rồi bên Nam. Mà đầu Lưu-tổng-Thanh chen gỡ rồi bên Nam, còn dân Bắc với phía Tây ai gỡ? Độc giả còn nhớ rằng việc rồi bên Nam chẳng chi khác hơn là tranh quyền tranh thế. Ông này nói mình có quyền, ông kia cũng nói mình có quyền, chẳng ai nhìn ai nên sanh thù khích.

Lý-kiên-Huyền — theo lời giải rồi trong mấy số trước — muốn đem binh phá Quân-tây và sai Ôn-bá-Phủ đem binh đánh Trương-sa, nên đã có lệnh Tăng-kỳ-Giao sai Hoảng-tướng-quân đem binh "Lũng-châu" phục theo ranh Văn-nam mà ngăn giữ binh Lý-kiên-Huyền xâm lấn Quân-tây. Còn Lưu-tổng-Thanh, tuy miệng nói không chen dự, mà thể nhắm giặc không đặng, bèn hạ chỉ truyền cho đạo binh đồng-ben hương động Quảng-tây kéo qua tiếp ứng và cũng sai binh Nam-ninh, Thái-binh, Lũng-châu kéo qua Văn-nam mà ngăn giữ. Tuy vậy mà hai bên chưa giải chiến với nhau, vì hai bên sai binh thì sai mà cũng sai sự đi giải hòa vậy. Chẳng những sự trong nước mà thôi, hai bên như là Lưu-tổng-Thanh với Tăng-kỳ-Giao, cũng cứ tay quan Lãnh-sự Langsa cư ngụ trong hai tỉnh đứng ra mà giải giùm cho nữa.

Tiếng đồn Tứ-xuyên với Quý-châu cũng đang sửa bình, cho hệ Văn-nam mà đánh Quân-tây thì hai tỉnh ấy đem binh ngăn cản.

Còn về việc bắt hòa, san-hai-trường bình cách đây, cũng có tiếng đồn tại Lưu-tổng-Thanh tỏ ý muốn thuận với Bắc-kinh, nên soái Văn-nam không phục. Tuy đồn vậy cho chẳng có cơ chi làm chắc, việc này có cơ chắc hơn. Là từ một hôm nay, Lưu-tổng-Thanh đổi ý, ông long các quan đồng đảng cấp với mình và nghị tương sĩ dưới tay mình hết thấy, nên lo lập trong tỉnh Quảng-tây, như là giữa rừng tình Quảng-tây và phía Tây-nam như Nam-ninh, Bắc-địa, Thái-binh, Lũng-châu và nhiều chỗ khác nữa còn đang lập, những thành cao, lũy chắc, ngựa để con biến xây dựng làm càng bền mà đối địch.

Dường ấy, biết chừng nào cuộc nội biến Trung-huế mới dứt.

Bỏ là luận về việc trong của Trung-huế. Bấy giờ đây, luận về

việc ngoài là việc Trung-huế đối với các nước Đông và với Tây.

Phải nhớ rằng Trung-huế trước khi có tình giao thông với Pháp, đầu rằng giao thông về kinh-tế; mà ngày Pháp đẩy động hùng-binh cản đường Đức-tắc, Trung-huế chưa chịu ngã theo Liên-hiệp, cứ giữ Trung-lập mà xem thành bại. Chẳng những một mình Trung-huế vậy thôi, từ Đông-dương ra, thì toàn cõi Cực-dông này không nước nào đem binh tiếp ứng, Nhứt-bồn cũng theo như tục ngữ Langsa — muốn ăn bấp-cái mà cũng sợ mất con đẻ.

Đến khi Nhựt mà đánh Đức lấy Thanh-đảo thành thuộc đất Giao-châu về tỉnh Sơn-dông của Trung-huế, Nhựt mới giáng cho Trung-huế 21 điều, ép Trung-huế phê nhận. Trung-huế không chịu phê, Nhựt-bồn mới hạ Cường-từ khuyến-khích cho Trung-huế ngày 7 Mai 1915, nếu Trung-huế quyết một chẳng phê, thì Nhựt tương binh chinh phạt. Con tưng phải lờn, lúc còng chẳng đã, Trung-huế ép lòng phê nhận. Tức minh lắm, song biết sao; nếu chẳng phê, thì sức dân mà đương cư, cũng vì dân thì đồng mà không binh lính, nước thì lớn mà bị nội biến quá nghèo, không tiền từ nhiên thiếu tương và thiếu đồ binh khí. Chịu ép rồi, sau mới theo Liên-hiệp, có ý theo đặng ngày sau có dựa mà đối nại về Thanh đảo với Sơn-dông. Để đầu lúc chưa quyết Liên-hiệp đẹp an Đức-tắc rồi hội tại Versailles mà lập nghị hòa. Nhựt-bồn quyết chẳng từ Thanh-đảo thành và phần đất tỉnh Sơn-dông, giải rằng Thanh-đảo thành là thuộc-địa của Đức-quốc, Nhựt có công đánh lấy thì về Nhựt, còn Sơn-dông, Trung-huế đã làm tờ giao kéo cho Đức-quốc mượn chín-mươi-chín năm, kỳ hạn chưa mãn, nay Nhựt thể cho Đức bèn coi Cực-dông này, thì Trung-huế cũng phải để cho Nhựt mượn theo tờ ấy đó vậy. Sự Trung-huế phải chịu đặng Trung-huế xưa bị Đức-tắc ép buộc lập buộc giao Sơn-dông và Thanh-Đảo thành cho Đức-quốc. Trung-huế chẳng hề chịu, thì Nhựt-bồn mới ép Đức đi hội nghị hòa, Trung-huế hờn cho Trung-huế, cho Trung-huế có đánh với Nhựt-bồn đầu, Nhựt-phong chim đất của Trung-huế đặng.

Hội-nghị-Hòa định giao Thanh-Đảo với Sơn-Đông cho Nhựt. Sự Trung-huế không chịu, nên không phê nhận, tự-hòa, tự-diễn chỉ về Trung-Huế mới là san-hai-đám Học-Đức-hoàn Nhựt-bồn.

Đang còn học-san-hai làm nên, chẳng đặng trong trao lại có phê an hối lộ mà vừa theo Nhựt-bồn. Bất buộc học-san-hai và ngân đầu này cầm đầu kia, làm cho cuộc Tây-chạy lưu-hy. Tuy vậy mà dân tâm cũng còn hăm-hăm với Nhựt về vụ Sơn-dông-Thanh-Đảo.

Rượu mạnh hiệu **DE JEAN** đã thơm mà lại ngọt
 làm cho những tay thao rượu thầy đều khen ngợi
 Chỉ một mình hãng Denis freres có trữ mà thôi

Kể lấy vụ Tây-Bá-Lợi (Sibérie) là phần đất của Nga giáp giới Tàu.

Nga đập đổ vương quyền, tư hòa với Đức trong nước rối như tơ. Đảng Bưu-tư-Vực mọc lên tranh quyền cùng tân Chánh-Phủ. Kéo qua chim Tây-Bá-Lợi. Thống tướng Kolchak mới đẩy binh đương cầm. Chẳng đê Kolchak là phe vương quyền quyết phục cơ nghiệp, nên lòng quân không phục. Tại vậy mà đảng Bưu-tư-Vực thỉnh danh càng ngày càng thêm lớn. Chẳng những lòng lấy trong nước Nga mà thôi, phía Tây-Bá-Lợi Bưu-tư-Vực cũng mạnh, bắt Kolchak mà xử bắn.

Trung-Huê sợ Bưu-tư-Vực thâm nhập nước mình mà đi hậu họa, vì Bưu-tư-Vực đã định kế rằng:

Hiệp với Đông mà cự với Tây
 nên Trung-Huê phải đem binh giữ gìn bờ cõi.

Hiện nay, Trung-Huê theo lương đầu: Một đầu thì Nhứt-Bồn ở binh quyền lớn nhà triều đình, một đầu thì Bưu-tư-Vực là ngôi bao động.

Trung-Huê biết trông cậy nơi ai? Trung-Huê còn trông cậy Huê-Kỳ, mà biết Huê-Kỳ có vì Trung-Huê mà ra tay hay là hiệp với Nhứt-Bồn mà mưu lợi.

Muốn biết Huê-Kỳ vì ai, xem kỳ sau phân giải.

M: H. L.

Âu-châu điện báo

HAVAS.

Paris, le 19 avril 1919

Mất một tên thợ chạm có danh
 Thợ chạm Jean Bessier từ trần

Bởi bệnh công ơn

Ông Poincaré, cựu Giám-quốc, đất cử Tổng Nghị-Viên (Conseiller général), tỉnh Meuse,

Tại thành San Remo

Ông Millerand Thừa-tướng Pháp-quốc sang thành San Remo dự hội nghị hòa, đã đến. Ngài có đi viếng bàn Phái-Viên nước Bỉ-lợi-thời (Belgique) cũng đồng đến dự hội. Trong cơn đàm luận, Ý kiến của ngài rất hiệp với bàn Phái-Viên Bỉ-lợi-Thời về hội nghị hòa mười một giờ này mở hội.

Đồn huỳnh n

Tiếng đồn nước Y-ta-Li với A-lơ-Mãn và Ô-Trích toan cận thuận nhau ấy huyền.

Mua thuốc lá của nhà

Nên hút những hạng thuốc rất ngon chế tạo tại nhà máy thuốc lá Hanoi.

Kể ra mấy thứ sau này:

Thuốc hiệu « Con gà »

« Con voi »

« Đồng-minh »

Thuốc Cigares

— Đóng hộp 50 điếu hay 100 điếu.

— Ván rời 10 điếu hay 20 điếu.

Mấy hạng thuốc này:

Anam trắng

Anam chẻ tạo

Anam bầu

Anam nên dùng.

Tây Bá-Lợi (Sibérie)

Tin thành Bắc-kinh ngày 30 Mars báo rằng theo phúc chỉ của Chệt Nhứt đánh với Nga tại Nikolaïvsk, Nhứt chết trở ngán. Còn báo Daily News thì nói quan tình trường Hệt-Long-Giang có tư điện báo rằng Binh-Nhứt ở Tây-Bá-Lợi đã độ tới Manchuli và chim lấy đảng xe lửa.

Sứ Nhứt-Bồn bị giết

Qua ngày 7 Avril, công gia thành Bắc-kinh báo rằng Chánh-sứ và Phó-sứ Nhứt-Bồn với một danh tướng cùng Nhứt-Bồn bị giết tại Nikolaïvsk. Binh Trưởng-Huê giữ quyền cho dân Trung-Huê và Liên-liệp. Trung-Huê cũng có tin đảng phép Chánh-Phủ Đông-Tam-tinh (Vladivostock) nên đã sai một chiếc tàu truyền Nikolaïvsk rồi.

Nhứt-Bồn nhập Đông-tam-tinh

Tin thành New-York ngày 6 Avril báo rằng binh Nhứt đánh với Nga một trận gần tám giờ đồng hồ mới nhập đảng Đông-tam-tinh.

Một thứ thuốc là nên hút

Người Nam Việt cứ phàn nàn rằng bạc đồng thiếu không đủ dùng, cũng là trên ngoài-nước. Sao không biết hút áy tại mình cứ đi mua thuốc lá của nước Trung-huê, của xứ Algérie cũng những nơi khác, mà gây nên cái hiện tượng áy?

Vậy chỉ nên mua thuốc lá của ĐÔNG-DƯƠNG YÊN-THẢO CÔNG-TI vì những thuốc áy trống ở đây theo những phương pháp thiết-hợp, chế ở đây theo những cách-thức đặc-biệt, khiến cho thuốc lá áy là thứ thuốc ngon hơn tất cả các thứ thuốc ở ngoại-quốc đem vào.

Vậy nên hút thuốc chưa văn hiệu COO, hiệu SCAPERLETTI, thuốc đá văn hiệu COO, FAVORITES, ALLIÉS, v. v. cùng những hiệu như MANDARIN, BOUQUET, LORUS, và NARCISSE là những thuốc của ĐÔNG-DƯƠNG YÊN-THẢO CÔNG-TI chế ra. Vì hút thuốc áy tức là giúp những người công-bang trồng thuốc, và chế thuốc áy. Mà lại giữ được tiền bạc không mất ra ngoài-quốc vậy.

Xương anh hùng về Tô quốc

Bản-Báo đã có báo việc: quan Tổng-Biên-Chấn chức xương em là quan Ba Phi-Công Đồ-Hứ-Vị về, nội trong tháng này tới.

Quan Thống-Độc Le Gallen là một vị thượng quan trong Thuộc-địa, cũng là ông Đồ-Hứ-Vị là người sanh tại vùng trong Nam-kỳ mà vì Pháp-quốc ra chịu phơi xương đỏ máu, muốn từ đầu Mậu-quốc chẳng phụ lòng người đã trải mặt phoigan binh vực, nên có bản tình công nhà họ Đồ, ngày xác ông Đồ-Hứ-Vị về tới, ngài sẽ tiếp rước tại bến và đọc văn điệu tạ tình.

Thống-Tướng Hirtzmann cũng vậy bữa áy sẽ trân binh tiếp xác anh-hùng, hậu thế lưu danh trung nghĩa.

Đông-Bang, Saigon Cholon và Giápđinh bữa áy cũng nên rủ nhau đến mà chào xác tử-sĩ vì ta ra gánh vát

Luận về đoàn-thê

Muôn luận cái đoàn-thê của dân sự trong một nước, thì phải luận sự hỗn tách của mấy phẩm người trong xã-hội và cách dân sự vì cái đoàn-thê mà tạo lập ra.

Thường người ở rầy-bái thiếu sự học-thức, nên có tánh hay nghi-ky. Kể áy hay ghen do có một việc làm lụn nuôi thế nfi, mà họ ra tranh lợi với người, thì hay thua thiệt, vì hơi dôi nít và có thể. Sự thua thiệt đây làm cho người, bôn tách hiến-từ cũng trở nên sâu hiểm, mau nghe những lời dèm siểm và sẵn lòng đờy sức mà làm hại cho kẻ xóm giềng. Bởi họ đã in trí rằng ai cũng tiếm phước lượng gạt họ, nên đầu thầy ai đối khát, binh họa, mà nhẩn sản đờ cơm tiền, thuốc men, cũng đánh mặt nợ tai diếc.

Còn bực nghèo hèn ở chôn tình thành, cũng không học-thức: hằng năm những phường nấu cửa người, làm công mà nuôi miệng. Thầy kẻ khác sao lại ăn trên người trước, xe cộ bộn-bê, xài phí phùng-pho, phong-lưu đáng-bực, còn mình ở mướn cực khổ, thiếu trước hụt sau, lại còn ghê phen bị rầy la, mắng nhiếc, thì sanh lòng ganh-gỗ, giận ghét, ước ao trảm sự rừi cho người. Lân lân sanh thói tham lam cấp vật; chừng rừi bị bắt, lấy phép quan trừng-trị, thì chẳng những

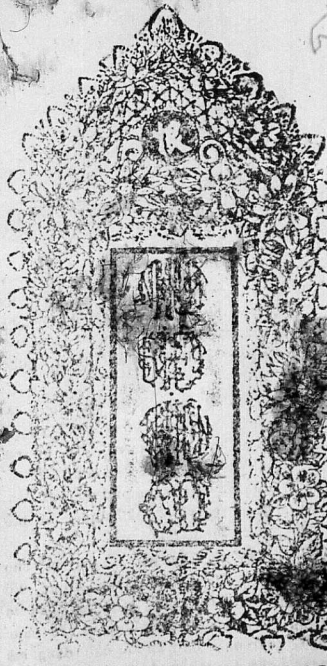
không ăn-năn lỗi mỉnh, lại trở hận chung cả đám phong-lưu xã-hội không chịu làm tội tở nhà giàu-nhĩa: ra làm du-côn, trộm, cướp, cho đến đờ giết người chẳng biết gớm tay!

Ồi! nếu trong nước mà chứa có mấy thứ người nời đây mà thôi, thì nước áy biết thuở nào hiểu đặng cái văn-minh là chi! May thay! hãy còn có một số người lương thiện; lo ăn cơm ở tiệm, làm ra của tiền mà cứ đồng việc học-thức, thương-trường, ky-nghệ trong nước. Ấy là cây trái tốt để gieo giống văn-minh trong xã-hội đó.

Nam-kỳ ta như ở chỗ Đại-pháp khai hóa, thiết lập ra luật-lệ về sự vệ-sanh và lập nhà bảo-sống, nhà thương yán, ván.... đó là gương đoàn-thê trong xã-hội, có chi hơn đặng đâu. Kể lãnh phần cai-trị nước văn-minh đều để ý lo sao cho bọn đờng-loại giảm bớt sự đau-đớn, binh họa đời khổ vì sự đau-đớn và sự đời khổ làm cho họ mặt chung cả và xã-hội. Lại bởi ở câu «Nhơn cùng tất bình», mà phải tìm phương-châm chỉ ngăn ngừa những sự hại xảy đến cho xã-hội, vì sự đời rách thường hay sanh trộm cướp.

Bởi vậy hiện hãy giờ, mỗi khi có bệnh truyền-nhiễm nơi nào, thì có luật lệ ngăn ngừa cho khỏi lây trong xóm áy; cũng vì sự sạch-sẻ chung mới lập ra có mấy nước, số xe thùng, xe rít; có lính

Liên trường phúng điệu cải lương

Hay lâu người Annona thường dùng liễn đối của Chấn mà đi điệu phúng tay nhiều sắc hướ học không đúng kiểu nhưng vì có chút tình thân ái trong nhà trong mấy câu chữ, nên không bỏ được.

Đến nay tiệm bà Harel ở đường Catinal, môn bài 75 có bán cả biểu tràng hoa theo cách phương tây có danh tiếng hay lâu nay, mà nay lại dùng tràng hoa áy mà phụ thêm chữ nho hay là chữ quốc ngữ xem rất phải. Các hiệu trách khỏa cả hoa các 70 1/2 của tiệm Chấn mà bán cho đặng mấy năm, chỗ mua của phương tây cũng bán ta.

Thầy viết sự tên chế ra biểu phúng nghi, nên bày quá ở Kim kin bố cáo các đồng nhưn rõ biết.

Hãng bà Harel lại có cây đặng một người danh sĩ viết, các câu hoặc là bản phúng, hoặc là câu đối điều chỉnh rất hiệp theo tình cảnh.

Như chữ vì ai có buồn mà thì gọi thơ mà nói hết ý từ của mình muốn đùng câu chữ làm sao, thì đều sẽ

đặng như nguyện. Như chữ vì có đi chơi Saigon, xin ghé tại nhà bà Harel, môn bài 75 đường Catinal, mà xem thì trường tất.

Ở đây bản-quán có in hành cái kiểu thức cho khán-quan rõ thấy. Xung quanh thì bóng như tràng hoa tây, còn ở giữa thì lại có bốn chữ «Như một thiên cổ».

HỘI NGƯỜI ANNAM

Chớ nên lộn thuốc của Ngoại-quốc với thuốc Xứ Algérie là Thuốc-địa Langsa. Hễ biết lựa thuốc rời và thuốc điều trái đất ở xứ Algérie mà hút, thì tức là dùng đồ **thỏ sãng Algérie** quả thiệt là đồ **thỏ sãng**

Đại-pháp và chẳng có thứ thuốc nào ngon bằng

Hãy nên hút thuốc hiệu **TRÁI-ĐẤT**

xem xét từ nhà mà phạt và, đặng huộc chớ dấn sự phải bỏ thói ở đờ mà sanh bệnh. Người nghèo bệnh hoạn, thì sản nhà thương thì mỗi hạt đều có, sanh sản thì đến nhà bác-sanh, rồi làm bệnh phung hay là điếu-công cũng có chớ riêng cho mà an dưỡng, người cảm, kẻ đau mà đều có nhà thương lập sẵn dạy học, con trẻ sớm học hoàng, thì gọi đến « ông Yem » cho người ta rằng dạy ông, vãn.

Dường ấy chẳng phải là đoàn-thể trong xã-hội sao?

Vậy nhà-nước lo phần chánh-trị đã làm gương sự đoàn-thể cho ta, thì máy trang kiến-thức phải lãnh phần trách-nhệm nói giầy đoàn-thể với đống-bang ta cho trở nên mạnh-mẽ, vì ai này đều hiểu: một bó đũa mà chia ra, bẻ từ chiếc rất dễ, chớ nếu nhập lại thì khó mà bẻ cho nổi. Ngày nay nhiều hạt đã có lập « Canh-dồng tương-lệ » và Ngân-băng » hội, để giúp máy nhà nông; những hội cứu-nhật, Liên-lữu, khuyến-học, thể-thảo vãn, vãn, của người Annam lập ra trong mấy năm sau đây là dấu đống-bang ta lần lần biệt tương-thần, tương-ái, biết đoàn-thể là sự rất qui bầu trong xã-hội; song bao nhiêu hội đã lập ra đó sánh với số người có học-thức, thì còn ít lắm. Chớ chỉ mỗi người sản đả nhiệt-thành đặng ăn công làm sao cho đống-bang ta biết thương nhau, hòa thuận với nhau, hội-hiệp nhau lại mà lo việc ích lợi chung cho nhau, thì bầu lai xã-hội trong Nam-kỳ mới thiệt là may mắn!

M. Th.

phải thua bà « Police ». Về đến bót ông Men cũng còn hành hung gặp ai xô lần này, cho đến ông có lúc ấy vì có việc đã mang dây băng mà về cũng không kể, cứ đưa. — Cho người khám một đêm, sáng ra ông Men đi đầu mắt để người lính tập ở lại một mình.

Ấy là: Từ nhập tâm đó!

Đã chạy mệt lại còn hao tài

Tên kia lãnh xe kéo số 621 đi kiếm mồi lấy tiền chi đẽ. Tối bữa 18 tây, 10-11 giờ rưỡi, lại trước nhà thờ nhà nước gặp một ông lính mặc-lò-lên xe biểu kéo vô sở thú. (Chứng đó mà vô sở thú làm chi?) Đến nơi, liền xe ông không trả lại còn lại lưng tên xe kéo mà lấy cái giầy thuê thàn của y và đầu dùi có hai cái giầy bạc 2 cái với 4 cái 1 cái, ông cũng lấy luôn.

Nửa đêm nơi vãn về, biết nói với ai? Thôi, lòi xe về bốt!

Ăn cướp

Đêm 18 rạng mặt 19 Avril, một đảng ăn cướp vào nhà bà quâ-phu C. . . , thiệt tên là Nguyễn-thị-D. . . 66 tuổi, bắt thi gia mà chém nhiều dao nơi ngực. Nhờ kẻ lân cận tiếp cứu, nên ăn cướp bươm, chưa kịp lấy món chi.

Bà C. . . nay nằm nhà thương Đổng-đất.

Xe kyo không tham

Ng-v-Chanh, kéo xe số 751, đem vấp một một gói đồ có hai cái khăn «mu-soa», một cái áo lót mớ hôi và một cái quần đờn bà của một bà đầm la-mật đi xe bò quên.

CHOLON.

Không tiền hồi hương

Chức Triêu-Chiêu Trương-thái-Chu, 36 tuổi, làm cu-li tiệm « Hoa-thuận-Phát » ở đường Lefebvre (Saigon), khi ở Trung-Huê, nghề bán chếc ở Nam-Việt về nói bên này để làm ăn, bên bất chước mang giầy qua đã mấy năm trường mà nghề cũng còn nghèo, cứ nghề làm mướn hoài cũng không đủ tiền xây dựng, cho đến đôi giầy thuê thân cũng không đóng nổi. Đi lồi thối sợ lính bắt, phân lại nhờ nhà không tiền về xứ, rồi chẳng biết tính làm sao, thấy làm phải đi thất có mà chết cho rồi, tính rồi xách đũa lại nhà giầy xóm dẫu (vì sợ đi về quê không ai cứu nên lại đi đó) đến xóm nhà tới lui không ngớt, vậy mà cũng chẳng có chớ!) làm vòng rồi đợi chờ có người đi gấu tới mới dám dứt cổ vô. Ai thấy vậy mà không cứu? Nhờ vậy mà ông chết, nay còn ngụ tại sở Tân-đào, chờ ngày Nhà-nước chịu tiền tàu cho về quê cũ.

Lửa cháy nhà máy

Tối bữa 16 tây, lòi 8 giờ, lửa ở đầu không rõ cớ, phát cháy kho đựng bao của nhà máy « Orient ». Lửa cháy láng ra rất mau, cháy luôn kho; chánh ở kê đó, là nơi để các máy móc. Vội rống tới cứu hết lửa sức mà qua tới 11 giờ rưỡi lửa mới hết cháy láng mà còn ngạt. Vội rống phát ở lại tưới cho khô kiệt. Vì máy móc có bảo kê. Hư hao nhiều lắm, bây giờ chưa định chắc là bao nhiêu được. May không hại đến người.

Già cha già.....

Thấy thuốc-viên Mai-ngọc-Ph. . . 43 tuổi, lòng Cầu-an-Thượng (Cholon) có rằng con gái thấy tên Mai-thị-Thâm, tuổi vừa hai chín, đã tròn hóm 10 tây đến nay, có lòi đồ bắt kê đủ, giá 138 \$ 00.

Già cha già ở lại lều tranh, chớ còn trẻ lắm . . . hực đêu.

Chưa đầy hai chục

Tên Ng. Văn Yên, kêu Dền, 42 tuổi, không nhà cửa đã bị án mới có 13 là rồi bị đại Tòa vì tội ăn trộm 40 quả và gà vịt đáng 400 của A-xam Ông-đồng-mọc-cho, 25 tuổi, gánh nước mười và Phạm-thị-Huê, 33 tuổi, đồng ở đường Phố-Giao.

Thêm một án nữa là bị, chừng mắng từ ra kiết thêm nữa cho đầy hai chục.

Vô ý hại mạng người

Sở tuần thành mới làm « ăn-kết » sụ ngày 16 tây hồi 8 giờ rưỡi ban mai, gặp lại một căn phố kia ở đường quai de Mytho; số 74 làm cho một người Annam vung mạng. Xét ra là tại tên chếc Quảng đống Thai-lương, 44 tuổi, cấp rắng thợ lái ở đường Charles-Thomson, môn bài số 50, vô ý mới xảy ra sự rời ro này.

Xin ghé mắt

Cuốn bài ca AN-TỈNH thứ nhì (cuốn tiếp) in mới rời hay lắm, cuốn này cũng là của M. Ngã đất, trong ấy có nhiều bài lạ khác nhau thiệt hay đung.

Cuộc diễn phao-cầu

Hội phao-cầu « Gòcong » mới đầu với hội phao-cầu « Biên-hòa » hôm chiều chúa nhật, 18 Avril, tại vườn ông Trương đặng tranh cãi danh-dự: « Hội phao-cầu Annam đã giỏi hơn hết trong năm 1920. »

Hội « Biên-hòa » cách chơi cũng rành-rẽ, song phần nhiều không nhận lễ cho bằng phía bên hội « Gòcong ». Trái banh có làm khi đem vào tới cửa bên hội « Gòcong » mà đi trở ra ngoài, hoặc đi ngay mà bị ông Rouzard thủ nơi cửa, rất nhận lễ, nên trái banh vô không đặng.

Bên hội « Gòcong » người nào cũng chơi giỏi, mà như là ông Chù-sở Rouzard, M.M. Chim, Bôn, Phước, và Truýên. Bởi vậy hội « Gòcong » ăn luôn bài bàn coi rất dễ. Tối gần mang cuộc chơi, trong lúc trái banh đem lại gần nơi cửa bên hội « Gòcong » thì M. Láp, đứng thủ phía sau (arriere) thì anh-quỳnh và bát-cập, nhờ đá tuốc vô cửa bên mình, làm hội « Gòcong » phải thua lại một bàn, còn ăn hội « Biên-hòa » một bàn.

Từ khi khởi cuộc diễn phao-cầu đặng tranh cãi danh-dự « Hội phao-cầu Annam đã giỏi hơn hết trong năm 1920 » thì hội « Gòcong » và hội « Paul-Bert » đất thắng nhiều phen hơn hết; nên kỳ tới đây 2 hội này sẽ tranh đấu lại với nhau một lần chót, mà lãnh cái danh-dự nói đó.

M. Th.

Hội-dồng tư-vấn TRUNG-KỲ

Viện Cơ-mặt vàng chỉ-dự đặt một Hội-dồng tư-vấn; các điều khoản lược kể như sau này:

A. Hội-dồng tư-vấn ấy lập tại Trung-kỳ.

B. Việc gì có ích cho dân và Chánh-phủ thì Hội-dồng ấy phải trình với nhà-nước Bảo-hộ.

C. Tổ chức của Hội-dồng: Hết 20.000 người thì đặng cử một người Đại-biên. Lựa những người Annam làm nghề canh-nông thương-mại có chịu thuế môn-bài và các hàng lưu quan hay là người có văn học ra làm đại-biên.

Mỗi làng trong số 40 người thì đặng một người ủy-viên; cách thức lựa ủy-viên-đo quan Khâm-sứ và viện cơ-mặt vàng đặng định lựa những người thuộc viên các hạng lính, các người làm việc với Bảo-hộ đã về hưu-tri.

Lựa quan-lại hoặc thân-hào ở thương-giao làm Hội-viên. Mỗi tỉnh có xem Tỉnh và quan Sứ lựa 3 người rời từ lên quan Khâm-sứ, viện cơ-mặt vàng đặng định.

Trong các hạng người ấy lựa một phần tám để làm Hội-viên.

D. Cách bảo cử Hội-viên. Người chưa đầy 21 tuổi không đặng bảo cử Hội-viên.

Làm Hội-viên mỗi hạng là 3 năm; song hết hạng có lẽ bảo cử lại.

Những người làm việc nhà-nước, vãn hay là vô, chưa tới 30 tuổi, không đặng cử làm Hội-viên.

Những người đã từng làm việc quan mà có can việc gì có tình tội bị về, thời không đặng cử làm Hội-viên.

E. Những người đại-biên khi bảo cử có quan sứ và quan tỉnh xem xét.

Những khi bảo cử có sanh sự rầy rà thì quan sứ và quan chiếu thể chánh trị mà xử, rồi trình quan Khâm sứ và viện cơ mặt.

Khi xử xong mà còn kêu nại thì cách một tháng mới đặng kêu với tòa Hội-dồng Tòa Hội-dồng là quan Khâm sứ và hai quan đại thân xét rồi thì trình với quan Toàn-Quyền

F. Bảng cấp hội-viên có quan Khâm sứ ký và có ấn « mặt ». Mỗi năm hễ đến thượng tuần tháng làm tây, thì Quan Khâm-sứ mong xét cho các Hội-viên hiện tại Minh-Đô mới là đại hội nghị, để biết giao cũng một kỳ đặc biệt hội nghị.

Hội-nghị mới làm 6 ngày, song có thể đặng theo công việc thì quan Khâm-sứ sẽ định thêm bớt hạn ấy lại đặng.

G. Khi hội-nghị mấy hội-viên báo cử: 7 người làm tư sự, 7 người này lại cử một viên làm Nghị-trưởng.

H. Hội-dồng phải xét xem cho những việc sau này.

1. Về việc tranh của quan Công-sứ và Viện Cơ-mặt Vàng về việc có can đến sự bình-định và Xã-hội—Các hạn thu người Annam.

—Còn các vấn đề khác, mà nước sẽ từ trước 15 ngày cho mà biết rồi tới kỳ thì kiến ý thể nào sẽ trình.

I. —Như Hội-dồng ưng bàn về vãn đặng gì khác nữa, thì nghị-trưởng phải

VIỆC MỚI TRONG NƯỚC

(Nouvelles du pays)

GIÁ BẠC VÀ GIÁ LỬA

Giá bạc kho nhà-nước . . 151. 50
Giá lửa, ta 100 kil. chớ tới nhà máy Chợ-tàu (bao trị lai) : 8900 tới 8460.

NAM-KỲ

(Cochinchine)

SAIGON.

Từ nhập tâm

Hôm 13 Avril, lòi 8 giờ tối, một người lính tập uống rượu say, làm rầy rà cùng đường ở Adran rồi-lại gây lộn với một người Annam nọ. Người lính tuân gát đó thấy vậy chạy lại can, bị lính tập cho hai ba thoi về ngực. Lính khác xúm lại bắt lính tập dấn về bót, Ông Men chống cự không chịu đi mà rồi việc rồi cũng

hung chiu
-côn,
gười

mây
óc ấy
lính là
người
lâm ra
thức,
nước.
-minh

p khai
sanh
vãn,
trong
lãnh
đề y
vết sự
dau-
chung
nàng
g-châm
ấy đặng
ng hay

khi có
s luật lệ
xóm ấy;
áp ra có
có lính

Annam.
đội của
đang tay
không
có chớt
là trong
hồng bó

Hạt c
bây 75
ng hoa
tây có
vay mà
hoa ấy
nhờ hay
xem rồi
ch Knoxville
ng biêu
ang máy
phong

chế r
ên b
bào che

có cây
danh sĩ
là bán
nhí di
nh cảnh

có muốn
nói hết
n đến
l đều sẽ
à Harol,

rõ thấy.
sản chế

trình với quan Khâm Sứ, thương với
Cổ-mặt rồi cho đem vô điều hội-nghe. —
Trong khi hội nghị thì không được nói
tới việc chánh-trị.

J. — Như có duyên có gì trái với thể
lệ tổ chức của Hội thời quan Khâm-Sứ
sẽ thương với Cổ-mặt rồi trình với
quan Toàn-Quyển mà bãi hội-đồng tu-
vấn ấy.

K. — Còn những chi-tiết khác, không
nói trong này, như là tổ chức của các
hạt báo-cử, và qui lệ khi hội-đồng, thì
có quan Khâm-Sứ thương nghị với Cổ-
mặt nghị định rồi trình với Quan Toàn-
Quyển xem xét!

Thơ tin

Soctrang, le 21 Avril 1920

Monseigneur Chủ-bút,

Kính thăm ông đáng một đấng hiền
cùng qui quản cần ngày tấn phát :
sau đây xin ông lắng lòng đại độ mà
thương lấy dân nghèo : tiền bạc là
bụi tro mạch của con người mà từ ngày
nhà Baouque ra giấy bạc đến nay, thì ngày
nào, giờ nào, tôi đều thấy có cái cò
nhau, làm lúc phải đánh đập đến cò-
bớt, như vậy đã có tiền mà tiêu dùng
chàng đặng, lại còn phải tốn kém thêm,
thì là thiệt hại lắm. Chẳng phải vậy thôi
còn một cách rất hại là : Khách-trú do
nơi giấy bạc rách, buộc những con buôn
quê mùa xài giấy 10 c. có 7 su hoặc 5
su, tùy theo lòng nhờn nghĩa của chúng
nó, nếu không vậy, biết mua chi về mà
độ dụng trong ngày ấy. Còn nơi thì
thành thì không lẽ đến kho bạc trong
mỗi phút đồng hồ hay là dư giờ mà
đứng cái cò về sự bất tiện ấy. Giấy này
để dành rất tiện, còn xấy xài thì là bất
tiện, vì là bạc các kia lảng qua lại giúp
một năm còn phải hao mòn thay hưởng
chi là giấy!

Vậy cúi xin ông lấy lòng nhờn đức mà
biện luận cùng nhà-nước làm thế nào
hoặc có húc bạc các thì làm bằng alumi-
nium, miễn cho có dấu tích chi phải xài
bao nhiêu thì cần tiện. Tôi tưởng đến
tối ước xin đây khi đã có nhiều vị nhiệt
thành đã có đem thảo tại Chánh-phủ
rồi.

Nay kính
Vâng, đợc-giã.

Văn Uyên

(Variété Littéraire)

Về giềng Cha mẹ.
(tiếp theo)

Vai mạng khân gói thặng xong,
mẹ kêu con dạ thương chông phải theo.

On cha nghĩa mẹ chưa đến, bậu
mong mang gói cuốn mền theo ai?

Mồ côi cha ăn cơm với cá, mồ côi
mẹ lột lá mà nằm.

Có cha có mẹ thì hơn, không
không mẹ như đờn đặc dầy.
Còn cha nhiều kẻ yêu vi, một
mai cha thát ai vì yêu con.

Than rằng là đạo mẹ cha, con trai
con gái cũng là đồng thương.
Cũng là con mẹ con cha, cảnh sao
vung xối, cảnh sao bỏ liều.
Con ai là chẳng con cha, cháu ai
là chẳng cháu ông cháu bà.

Trai mà chi, gái mà chi, ở cho có
ngãi có nghĩ thì hơn.

Sanh nam vật hi, sanh nữ vật bi.

Sanh trai cũng chớ vội mừng, dầu

sanh con gái cũng đừng buồn chi.

Cây xanh thì lá cũng xanh, cha mẹ

hiền lành để đức cho con.

Hiếu thuận huân sinh hiếu thuận tử,

ngỗ nghịch huân sinh ngỗ nghịch

nhĩ, bất tình dâng khan thiềm đừn

thũy, diềm diềm trích trích bất sai di.

Chi biết giềng vợ chồng là trọng, mà
quên ơn các đực ỳ sâu, làm người tua
phải lo âu.

Câu hát này là trách vì gái hư; chưa
lo ơn báo bổ, đã cuốn gói theo trai, ấy
con nhà thà giáo.

Lẽ thường sự thương con, sự trân
triu thì phần mẹ chắc-chiu hơn là cha. Dầu
chàng may mà mồ côi cha bầy con nhờ tình
thương yêu gắn gũi của mẹ, nên có cơm
với cá mà ăn. Chỉ như mồ côi mẹ thì
chàng phải vậy. Cha mặc dùng ruồi lo bẻ
ngồi, phần gia huân không ai chiều cò.
Mồ côi cha thế một bà mẹ nời đi nữa,
tình thương yêu cũng chẳng bằng xưa,
nên phần thiếu phải lột lá mà nằm.

Vậy mới rằng rõ cha mẹ thương con
vô số bất-chỉ. Có cha có mẹ thì hơn.

Cha mẹ cộn thì ai cũng yêu mình
được. Chỉ như cái thân đã coi tức rồi,
thì còn ai yêu vi đến. Ấy vậy cha mẹ là
một tội bấu của con người.

Làm cha mẹ chi phải giữ một tâm lòng
cồng, dầu sanh con trai, con gái chi,
cũng đều là công mang nặng đẻ đau, tâm
yêu gìn vẹn cho đồng thì hơn.

Xưa nay chàng hề có ai ở dười lo nề
mà chung lên. Có thân phải biết thân này
cha ai.

Đạo làm con, chàng lựa là trai là gái,
miền biết ơn cha nghĩa mẹ là qui.

Thề tình ai cũng thế. Có con thì trọng
về phần trai hơn là gái. Song phải
ràng : trai mà vô-ngãi vô-nghĩ, thì lại
hại cho gia-phong càng lắm. Chỉ như con
gái biết trau công đối hạnh, biết nghĩa
mẹ ơn cha, thì chôn môn-mi chổi loa
biết mây.

Lời này là lời khuyên khích cho những
người làm cha mẹ, chớ ẻ thể hiệp người,
tắt phải để đức cho con. Thế cho biết
con mà ẻ nên làm nói, cũng nhờ đức
cha mẹ vậy.

Ta mà thảo thuận mẹ cha, sinh ra con
thảo với ta mười phần. Ta mà ngỗ nghịch
vô ân, sinh ra con nghịch mười phần
chẳng sai. Không tin ngó trước thêm dài,
giọt sau giọt trước có sai giọt nào.

(Còn nữa)

Rao đầu giá lãnh

Công-chính Tạo-tác

Chở và ngày giờ chốt tiếp theo
chịu giá :

Phong việc quan chánh Bắc-vật Sai-
gon, 26 Mai 1920, giờ thứ 17 (5 giờ
chiều).

Công việc đầu lãnh :

Bát ba cái cầu thang bằng bê-ton armé
bên tá giang Rạch Ban-Out, Rạch Hương-
Đầu và Rạch Hôi-Lang.

Chở đờ Bồn-ước điều lệ cho coi :
Sở coi công việc Port de Commerce.

Hải đàm

Chuyện chia ruộng

Có hai người kia một người làm
Hương-nhứt, một người làm Hương-áp
đều ở một ấp mà cả hai họ anh em họ
Lại trong ấp có hai anh em tên Huỳnh-Bá
và Huỳnh-Cám chúng nó có một miếng
ruộng mới bản tịch tương phân với
nhau nên mới đứng tên đến thì
chứng. Thường tục lệ An-nam tương
phân đất hay là mỗi ruộng đến nhà
thì phải đơm một tiệc như đám giỗ nhỏ
mà đãi mấy ông. Chừng hai ông hương
lông nghe trong bụng mừng chắc sao
chúng nó cũng vì tình mình làm hương
chức trong ấp mà mới, nên hai ông đi
bụng không xoi cơm buổi sáng. Té ra
chờ đến tối không thấy ai thốt đến,
đói quá, hai ông phải đi lục cơm mà
ăn, chẳng cần sai tớ. Sáng ra hai ông
có ý giận hai anh em tên Bá mới rú
nhau lại đàm ruộng công chúng nó tương
phân làm sao cho biết. Đến nơi hai ông
ngồi đầu mặt nói chuyện và nhâm nhấm
một hời thấy cảm cực chia sẻ đồng thì
ông Hương-nhứt dõa mới nói : « Chia
vậy sao đều ; phải chia sá giọt như vậy. »
Lấy ngón tay về đất mà ra bộ và nói
láp đáp quên dóm dưới đất nhè quét
bãi cứ gá sấp hết nửa, chừng ló rồi hô
thì then với ông kia, nĩa thì làm tay.
Túng nói vậy : « Quên rồi chia vòng
tròn theo dưới đất đất thì được. » Làm
bộ chớ sạch tay đã.

Ông Hương-áp thấy chia trái tức mới
nói : Chia cái gì là vậy. Sả đồng như
lãng đó thì phải. Lại công ra bộ lấy ngón
tay quét dưới đất trổng nhâm nửa bãi

Tôi chỉ dùng có một tờ
giấy NIL mà thôi giấy này
là tờ giấy văn thuộc điều.
Tất như của một mình bằng
Denis Frères đại lý khắp cả
bông-đương.

CUỐN KINH Truyện tình thám ĐỀU THUYẾT

Cuốn nhì đã in rồi, cuốn ba còn
in tiếp đủ cho trọn pho. Kinh xin
liệt-vi, mua xem cho rõ sự tích của
một người trinh thám rất có danh
tra vụ án mạng như thần. Nếu như
các nhà, thượng-gia trong lục-châu
muốn mua bản này thì tôi sẽ định hue
đơn giá như sau đây :
Số cuốn mua, là..... 0020
Mua đến từ năm chục cuốn
thì sẽ có hue hồng 40%
từ một trăm » 50 »

Xin do adresse như sau đây :
CHAU-VĂN-NGOC.
à l'Imprimerie de l'Union,
157, Rue Catnat, 157.
SAIGON

Người-Annam

Nên hút thuốc lá hiệu « CON GÀ »
Vi thuốc trồng tại trong xứ ta,
Vi thuốc thơm tho hơn hết,
Vi chế tạo theo phép vệ-sanh,
Vi bán giá rẽ hơn thứ khác;
Nên bỏ các thứ thuốc ngoại quốc,
Mà hút thuốc lá hiệu « CON GÀ ».
Bán tại Đông-pháp Yên-thảo Công-ti ở Hãn-ôi,
Công-ti tưu thuở của ông Fontaine tại Saigon
và các nơi tạp hóa đều có bán.

cứ gà còn lại hết trơn. Chẳng cậu ta
lẽ ngờ ngán không biết làm sao nên phải
hết lớn lên: chia vậy thì giồng làng
rời, chia giặc rồi số tuột, và nói và đứng
đấy bỏ ông kia mà đi xuôi. Còn ông kia
ngồi một mình ngó ruộng đất thấy hết
bãi cứt gà ngăm nghĩ mắc cỡ về mặt.

Frédéric TAÂN-SỮ-Dục dít Una
Instituteur à Hoaninh Chęgạo (Mytho).

TỰ DO ĐIỀN ĐANG
(Tribune libre)

Khá sưa lại!
Xe hơi là một thứ xe chạy mau
như tên bắn. Từ kẻ nhỏ cho đến
người lớn, ở thôn quê chí thị thành,
ai là người mà chẳng chịu, chẳng
thích đi xe hơi. Dầu đường xa trăm

dặm dùng xe hơi đi cũng phải gần,
kể hạt này người tỉnh kia, dùng xe
hơi thăm nhau, chẳng bao lâu cũng
là gặp mặt.
Tuy là xe hơi rất hữu ích song
cũng có nhiều sự hại. Sự hại này
chẳng phải tự xe sanh ra, ấy là lại
sốp-phơ lo đình.

Những người ngồi trên xe hơi,
trước khi bước lên xe, tuy miệng
chẳng nói ra, chứ trong trí cũng biết
rằng mạng mình đã giao cho tên
sốp-phơ gin giữ.

Những sop-phơ lão thông máy
móc, ít tình biết trọng mạng người,
biết kiên phép nước, ruồi thay, những
người như vậy lại là phần ít, còn
phần nhiều thì chẳng giữ cho vẹn
toàn phận sự. Hễ xe ra khỏi chốn
thị thành rồi, thì xả máy, chạy như

tên bay, thiết chẳng khác sao băng,
bà giáng.

Một bữa kia, vì có việc nên tôi đạp
xe máy ở Longxuyên đi Thủốtốt.
Khởi Châu-thành đầu vài ngàn thước,
nghe sau lưng có tiếng xe te.

Tôi biết là xe hơi, lật dặt bẻ xe khẹp
vào mé lộ. Xe hơi chạy phớt ngang
lưng tôi, cốp chừng 1 thước tày nửa
thì chắc nó lỏi xe máy tôi bẻ nát.
Tuy không đụng chạm chi song tôi
oản kinh, vì bị luồng gió sau xe rút
cái xe máy, tôi nhảy vọt. Thật là
may, vì tôi đi xe máy cũng vững nên
không đến đời té, nếu vào tay người
khác ắt chẳng tránh khỏi sự rủi
ro. Khi tôi kềm được xe máy của
tôi, dóm số xe hơi, song coi không
đang vịn sau xe hơi buội bay mịch đất.
Ngày 2 Février 1920 quan chủ tỉnh

Longxuyên có phê một tờ nghị định
buộc xe hơi chạy đường, Long-xuyên
Thốtốt phải chạy 15 ngàn thước
trong 1 giờ mà thôi. Song cái xe tôi
nói đây chạy ít nữa cũng một giờ
70 ngàn thước.

Ước trông, quan Langsa cùng An-
nam gặp một lần, đừng phạt để làm
gương kẻo quen chừng sanh hại.
Lực-MỘNG-CÂN

Lời rao

Tiệm cơm QUANG-HAP
ngang Chợ-mới Saigon

Nay tiệm tôi 4° Mai sẽ bán cơm lại
như xưa, nên tôi xin mời quý khách bớt
gót ngọc đến chơi.
Đó nêu ăn từ-là, cách dọn trong ngoài
sạch sẽ.
Xin các quý khách sảng lòng chiêu cõ.

IMPORTATION COMMERCE
Entrepot de Choien
71 rue Tông-thà-Phuung

Hãng trữ Hàng Họa
Paul-HIẾU Choien
Các thứ vải. — Đồ gia vị Lang-sa
và các nước. — Rượu thuốc và
các thứ rượu ngon. — Các thứ dầu và
savon thơm. — Các thứ đồ ăn uống
và đồ ăn. — Các thứ đồ vật và đồ chơi
nhỏ. — Các thứ đồ vật và đồ chơi
Paris gửi lại vãn, vãn.

Hãng tôi cũng chịu ra công mua
mua các thứ hàng hóa làm bán
phương Tây và các xứ là theo ý các
vị đặt.

Giấy thép đề tặc: Paulhiou-Choien.
Giấy thép, nói: 667.

Le Directeur
Paul Hiếu

Officier d'Artillerie Coloniale démissionnaire
Croix de Guerre

CANOT HOI Hỡi lập tức viết thơ thương nghị với
Đề chờ chuyên mau lẹ, Ông Charles BARDON
đề tuần du diên địa
NGƯỜI ĐỒNG TAU
ở đường Paul Bianchy số 127
SAIGON (Namk)

MỘT CÁI KIEU THEO LOẠI « POPULAIRE », KÈU LÀ AUTO-GLISSEUR SỐ 620
giá 1.500\$
sắp lên

Chân chân
đồng kỹ càng
giàng đẹp!

Khoái huýt
lẹ-làng sạch sẽ
Giá rẻ

N^o (26) FEUILLETON DU 23 AVRIL 1920
ROMAN

OAN KIA THEO MÃ
BA MƯƠI HAI ĐỀM
HỒ-CÂNH-TRÊN tự thuật

Đềm thứ năm (tiếp theo)

« Thật ở-nhà tôi chẳng hề để một
tiếng trách tôi, cực khổ cũng chẳng
than phiền riêng tôi. Một hai khi, tôi
đang nằm rên, nó lên vòng đưa con, hát
nhỏ-nhỏ câu này làm cho tôi hồ người
trở qua. Rằng:

« Chi lăm vung quén cây Tùng,
« Sám soi trên ngọn, gốc Sùng
không hay! »

Bị tôi rầy một hai lần, từ đó về sau
không dám lay câu đó mà ru con cho
êm giấc.

« Nhờ có sức ở-nhà tôi thuộc thàng
cáo mần, nên bệnh tuy nặng mà dưỡn
không mấy ngày lành. Tôi thấy ở-nhà
tôi hết đả thờ chổng, thật tôi cũng cảm
tình mà ăn-năn việc trước, như định
cho lời Hai-Châu theo đặt phá hư, nên
tôi muốn sớm thì chung cùng cho nghĩa
vợ chổng bán hi; mà chẳng biết sao,
lành mạnh rồi tôi cũng có việc thì đêm,
năm nhà không đặng. Lê-quí-hửu nghĩ
oai ra nóng nói ấy, nước non này, mà
tôi nằm còn mơ tưởng con Ba-Tur,
nhớ gương mặt nét mày, tưởng nét
ngôi nét đứng. Đêm nào mà tôi không

gần nó, thì cứ tha thiết mơ hình tưởng
bóng, nghe tiếng lá khua lòng đã vội
máng; quên rằng có ở-nhà tôi nằm một
bên, ngờ nó đợi không đặng nên tới mà
túm tôi, lật dặt dậy ngồi mắt nhìn lơ-
láo. Nhìn ngơ một hồi, xày lại thấy vợ
con nằm, tôi mới sực nhớ mà thở ra
rời cảnh lối!

« Nhiều khi tôi nhớ quá, bắt tuần
canh nào, vọt chái dậy, mặc áo măng
giày mở cửa đi tìm giai nữ, càng thấy
lâm càng lộng, ở-nhà tôi càng vắng
không đặng, thôi chí, môi lòng, nó cũng
muôn rình bắt cho đặng quá tang, mà
sợ nổi thỏ hải phù ba, miệng thế, còn
hầu xét nét, cười chế chẳng biết giữ
lấy nên, chắc ghen làm quày. Sự vậy
đó mà nó chẳng dám hở môi, cứ ôm
ấp nói phiếm mà chịu châu mày, cắn
rắn, vuốt lá gan, giàng tâm phổi.

« Riết lâu ngày, chịu không nổi, túng
nó phải kiếm thế xin về. Chẳng đợi nói
tôi, Lê-quí-hửu cũng dư biết cái cuộc
ngờ như thế, mẽ như thế. Lúc tôi
đang mê con Ba-Tur, từ nhiên tưởng
cho ở-nhà tôi vắng mặt, thì tôi cảm
lòng, nên khi tôi nghe nó xin về, tôi
phối phờ dạ mừng, liền chịu.

« Tưởng nó nói thử tôi; chẳng để tôi
ký tâu, nó cuốn gói bóng con, cùng con
trở xuống tàu trực chi. Tôi đứng mà
theo; thắm nghĩ cũng hạnh phúc nhưng
mà trong chỗ buồn ấy có vui lẫn lộn.
Buôn là buồn nói cha con chia cách,

thương trẻ thơ dầy nặng nạn sương, vui
là vui rảnh mối oan gia, cùng hoa lệ, mặc
thích chi liên vảnh sớm tôi!

« Tàu lui rồi, tôi trở về gái cửa sau,
khóa cửa trước, nhắm đường tìm tới
Ba-Tur; tới nhà, bước về thấy mặt nó ngồi
tay khay đóm miệng ca-ngâm, khúc tu mà
Hoàng-câu, tiếng lành lốt nghe thâu vào
gan ruột. Nghảnh mặt ngó ra thấy tôi
nâng lại chíp miệng cười duyên, môi đỏ
tự son, thêm bày hai hàm răng trắng
hắn; xem chẳng khác nào một đấng
nhưng, sen đứng cánh hồng, làm cho tôi
hối hận mà mê, nhìn mà tào-màn.

« Tôi cũng tự gặp Hãng nơi điện quẻ,
tôi như người dâng ngọc chôn Lam-
kiểu, tôi vào đứng kế một bên, tay vịn
lấy tay, mắt xem ngón thờ; nâng buồng
dòm tay chỉ choàng tay qua cổ tôi kéo
xương mà hun, làm cho tôi, đi đến
mặt khỏe liến, sáu chưa người mà vui
nhìn vì cái hun của con Ba-Tur chẳng kém
sức thuốc thần giải bình.

« Hun rồi lại kéo để tôi nằm trên về
rồi ngồi mà đốn. Lê-quí-hửu ối, tôi
tưởng gọi đón bông, áo thêu rồng, màu
hồng đậm, cũng không mềm không dịu
cho bằng về xấp. Tôi vira nằm xuống
đã thấy liềm diêm, lại thêm đóm lăm
khúc tiêu tao, ca nhiều câu lãnh lốt,
càng để cho tôi mê giấc Huỳnh-Lương,
song thì chẳng thấy tôi thì đợi làm
quan, chỉ thấy đạo cung-nguyệt như
Minh-Hoàng thướt thướt.

« Từ đây, trừ giờ làm việc, nghĩa là

một ngày hai buổi hầu, ngoài hai buổi
đó chẳng có giờ nào mà tôi rời một
bước. Ngày đêm lăm lúc ở đó mà ăn
đám nằm để. Tôi vốn biết con Ba-Tur
đưa đẩy với tôi ngoài miệng, cho vui
sớm mặt tôi đó, chứ trong lòng về
chẳng thiệt thương tôi, còn mơ ước
nhành chim lá gió.

« Bởi vậy trẻ trong nhà thường nói với
tôi: «ILLE thấy mà rách nón bước ra cửa
trước, thì có liền rước chổi, nhiều
khi có chổi cán kép, chổi cán đơn, để
cho ông bước lộn vào, cũng như vậy,
cười son cợt nhảm. Tôi nghe nói như
vậy tôi giận lắm, muốn làm một bữa
đánh đó mà cho ông rước chổi thì tính
vậy, mà ông sợ tôi giận, nên ông cứ
biến tấu qua mặt. Có nhiều khi vì thương
mà khỏa lấp, cậu lờ phớt thướt ngọc,
lọt về hễ, lại cũng có nhiều khi chẳng
dám nói ra, sợ nó đuổi khỏi nhà mà khổ!

« Ấy mới quả sắc bắt ba đào là đó,
song chưa làm cho quán đó định tiêu, nó
chỉ làm cho tôi thương quá hễ sợ nhiều,
chẳng còn biết đặt điều phải quấy. Đem
yếu làm mất khôn, tôi thấy sa mà rồi
tôi cứ...
« Sự tình biết lấy chi làm có, mang
nặng rồi hay đó mới hay, không tưởng
sao sao biết đặt đây, nên mới biết quẻ
cây muôi miệng! (Sau sẽ tiếp theo)
L. H. Mưu.

SỬA CHỖ SÁI
Sở mới qua rồi, đỡ đầu bài, xin đọc:
Đềm thứ Năm.

Phnom-Penh Bazar TRƯỜNG-XUÂN

- Giá bán sỉ**
- Núc áo hàng to màu ka-ki n° 5803 - 12 núc. 0435
 - Kiến đồ hình chụp, máy chụp ảnh, xuy vàng, khăn dày, các bìa (forma visita) (0=066 x 0=09 - 12 cái. 3 50
 - Hành hộp bê (poupée) mặc áo có ren - 12 con. 3 50
 - Cán viết đứng mực ngòi xuy vàng n° 2925 - 12 cây. 3 20
 - Giấy viết thư có gạch hàng - 22 x 0,13 mỗi xấp 100 tờ đôi - 12 xấp. 3 00
 - Bầu trắng để lót có áo dài (Annam) - 12 cái. 1 70
 - Khăn bàn lông dệt bông hoa số. (0=87 x 1=45 - 12 cái. 1 00
 - Giấy viết thư (style) mỗi xấp 50 tờ, 50 bao đôi có màu - 12 hộp. 8 50
 - Giấy để lòng hình, bìa xuy ai-kén, có bông nổi - (0=11 x 0=16 - 12 cái. 5 10
- Gởi contre remboursement.
H. H. C. P. P.
25-26 Quai Piquet Phnom-Penh.

Tự-vị Pétrus Ky

Cuốn tự-vị Pétrus Ky Langsa dịch ra quốc-âm, có hình quan Đốc Kỳ, có 1250 cái hình rất trong Tự-vị Larousse illustré, và có 712 trường, nay in đã rồi. Có bán tại các nhà bán sách Langsa và Annam, và tại nhà in Imprimerie de l'Union, 155-157 - Rue Catinat - 155-157, **Giá bán: 6000 một cuốn.**

PILULES FOSTER

Remède spécial pour les maladies des reins et de la vessie.

韋氏保腎丸
腎臟為人身之血府，若腎臟有病，則血中帶毒，毒積於血，則百病叢生。此丸能清血中之毒，使血脈流通，則百病自除。凡患腎臟病者，服此丸後，必覺精神煥發，體力增加。此丸之功效，實非他藥所能及也。

(Pilules Foster pour les Reins) 內腎保腎丸
凡患腎臟病者，服此丸後，必覺精神煥發，體力增加。此丸之功效，實非他藥所能及也。

(Pilules digestives Foster) 消化丸
凡患消化不良者，服此丸後，必覺胃口大開，食慾增加。此丸之功效，實非他藥所能及也。

La Véritable Marque (Enquête fautive.)

PHIX: 3 fr. 50 le Dozon, chez tous les pharmaciens.

TRAI THỢ-MỘC CHẠM VÀ CĂN Michel NGUYỄN-HIỆP-HÒA

Tại chợ Lái-thiền, đường Abattoir

Trái tôi dùng toàn cầm-lai, trái, gỗ đóng các món theo kiểu kim thời.

Bàn Bàn (đến 12 tr. bán ruy, bán Salon, bán iết.

Tủ áo, tủ rương, tủ thờ chày chày vàng ba, hai, một, vân, vân.

Qui ông muốn đặt xin gửi tiền hay là đến tại nhà tôi mua đồ có sẵn.

Pháp-Việt Khách-lưu (HOTEL DE FRANCE)

N° 153 Rue Catinat Saigon
HUYNH HUỆ KÝ QUẢN LÝ

Kính cung qui ông qui bà rở, tôi là chủ tiệm ngữ Nam-hồng-Phật Saigon, nay tôi cũng làm quản-ly tiệm ngữ Pháp-việt Khách-lưu số 153-155 đường Catinat, tôi mới sửa lại phòng rộng rãi, sạch sẽ, có đường đi, sân cỏ, nước trà và mỗi hàng phòng đều có Douche phòng tắm và cầu tiêu phân biệt sạch sẽ lắm của qui ông qui bà thừa dịp đi Saigon, ghé lại tiệm Pháp-việt Khách-lưu mà nghỉ, thì tôi sẵn lòng tiếp rước qui ông qui bà luôn luôn.

Giá tiền phòng

Ngoại hạng	24 giờ	1300
Hạng nhưt	24 "	1 40
— nhĩ	24 "	1 20
— ba	24 "	1 00

BANQUE INDUSTRIELLE DE CHINE TRUNG PHÁP THIẾT-NGHIỆP NGÂN HÀNG

ĐẠI-PHÁP NẶC DANH CÔNG TY TƯ, BỒN 45 TRIỆU QUAN

Hội trường-quản-ly: ông André Berthelot
— Chánh Tổng-ly: ông A. J. Parotte

Chánh hội sở tại Paris, số 74 đường Lesare
Chánh hãng ngân hàng tại Pékín (Bắc-kinh) tại Trung-quốc.

Hãng nhận tại Shanghai, Hân-Tsin Hongkong và Saigon.

Có đặt Thông-niệm Correspondants khắp toàn cầu, nơi các sự phi-tiền-thuần.

Chữ tiếng: **TAI-PHAP-GOUC** - Société Générale pour développement de Commerce et l'Industrie en France (Thương-mại và công-nghiệp ở Pháp)

Tại Luân-Đôn: Anglo-Siam - Hãng London County et Westminster Bank L.D.
Tại Niêm-nước: (New York Rue 17) - M.M. Redmond & Co.

Hãng ngân hàng Saigon
8, quai de Belgique và 2, rue d'Adran

Tính toán các thứ số sách bằng chữ. Tính tiền (đã thiếu) bằng phiếu bằng bạc đồng (piastres) lời hải lý (qua Pháp tiền (đã thiếu) bằng tiền qua (francs) có thể gửi lại bằng phiếu vay, hoặc gửi bằng các thứ tiền tại Pháp-quốc lời hải lý rút (1/2%).

Tính tiền gửi vào Caisse d'Epargne (Kho Tiết-kiệm) hoặc bằng tiền quan (francs) hoặc bằng bạc đồng (piastres). Về cách thức xin đến hỏi thêm.

Gửi tiền có định lệ, hoặc tính bằng tiền quan (francs), hoặc tính bằng bạc đồng (piastres). Về giá bạc và cách thức, xin đến thương nghị).

Trả nợ thế có tiền đầu (Escompte) và lãnh nợ thế có giấy tờ về việc thương-mại.

Sang giấy chấp-ny (traites), phiếu nợ (chèques), hoặc sang giấy nợ tại các xứ phi-tiền-thành.

Cho hay và thi hành các việc cho nhà buôn-ny (Bourse) in chung các nơi.

Cho mượn tiền trước mà phải trả hơn hàng hóa cũng là vấn đề.

Tổng-ly
A. BRATHENAY

Rượu chác hảo hạng của AUGUSTE MATTEI làm tại bên xứ Corse, đã ngon vô song mà lại ngọt vô cùng.

AI mua thì phải hỏi cho đúng tên AUGUSTE MATTEI.

Rượu này nội Đổng-dương chỉ có một mình hãng Denis frères trở mà thôi.

Cách tranh thương

Muốn buôn bán cho đắt mà ít hao, thì phải đốt đèn cho thật sáng.

Muốn buôn bán cho nhiều cũng đừng cần đốt đèn, người chiến lợi cũng dùng cách ấy.

Vậy thì đồng-bang các địa điểm Lược-tính khách-lưu số ở Đông d'Espagne chợ Saigon, rửa mua hoặc đèn khí, hoặc đèn lồng hiệu Best, mà đốt cho sáng; thì cuộc buôn bán mới thành vượng.

Thêm đó có đủ các thứ đèn đẹp đẽ; và bán rẻ hơn các nơi.

LỜI RAO CẦN KÍP

Hội chánh Agence économique de l'Indochine ở tại 35 rue Tronchet Paris (8e).

Muốn hỏi thăm đều chi cứ đơ nơi đó.

CORDONNERIE-CHAPPELLERIE TONKINOISE GRAVURE SUR MÉTAUX ET MARBRES

NGUYỄN-CHÍ-HÒA

SAIGON - 83, Rue Catinat, 83 - SAIGON

Tôi có 30 thợ giỏi Bắc-kỳ làm: nhiều kiểu nón nhẹ, lớp NỈ, M. BỐ-TRĂNG VÀ VÀNG (KAKI) và thợ đóng thiệp chắc, bằng ĐA-TÂY, cũng có đủ thứ màu DA.

Tôi cũng có thợ khắc, LỘN-ĐÁU ĐỒNG VÀ CHẠM MỘ-BIA ĐÁ CẨM-THẠCH đủ kiểu. Đã có nhiều vị Ỗ LỤC-CHAU mua sí NÓN VÀ GIẤY của tôi, đều được vừa ý hết và khen ngợi NÓN VÀ GIẤY thật tốt mà giá lại rẻ, và làm thật mau. Xin qui vị chiếu cố cho việc buôn bán của đồng bang ta được thành lợi trong lúc này.

Có sách mẫu (Catalog) gửi đi tặng qui khách.

BÁN SỈ CÓ GIÁ RIÊNG
NGUYỄN-CHÍ-HÒA kính mời.
83 Rue Catinat. - Saigon.

Nhà máy xay lúa, nhà máy xay lúa, nhà máy xay lúa

Nếu chủ vì muốn mua một cái máy xay lúa theo kim thời và lại to lớn, công suất 10-15-20-30-50 hay là 100 tấn, công suất hơn 100 tấn gạo trắng mỗi ngày (24 giờ).

Nếu chủ vì muốn bán tình giá riêng hàng mà lập hoàn thành một cái nhà máy xay lúa, đồ nhà, nền gác, rạp mái, cang chày đến khi vào ván, mới tức một đều nghĩa là chày được.

Nếu chủ vì muốn cách để trả tiền và để tránh cho gặp các việc chày chày bị hỏng, thì nên đến tại hãng.

Bonnefoy & Co

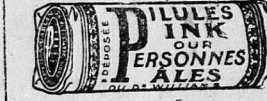
64 Maritime et Commerciale du Poitou
214 Anonyme au Capital de 12.000.000 francs
SUCCESEURS

Đường d'Ormeaux ma say tinh và hàng mỹ phẩm các đều các ích cho, hoặc đưa cái tiền thứ (bán đò) công giá tiền.

Có nhiều giấy tờ làm bằng có rằng có chủ cho nhiều chủ thành lập rồi.

Sau này hãng chúng ta cho người về để nhà máy của chúng ta hay lắm. Cho qui vị ở xa xôi không tiếng gà gao tiếng nước bán lúa gạo cũng ngoài quốc thì cũng chúng ta sẽ hết lòng mà giúp cho; nghĩa là chủ giá cả đúng cho.

Hãng chúng tôi cho chủ qui vị hay rằng tại hãng có sang Tây-bat (chàng) và vapor máy và cả, như chủ qui vị muốn mua và cách trả tiền thì xin đến tại hãng mà say tinh.

CÂN BẠI PHỤC KIÊN

Mỗi người đều biết rằng: Thuốc Pilles Pink nó hay bổ huyết. Trong các vị thuốc thiết có một mình nó bổ huyết hơn hết cho nên có một ông danh-sư kia, khi nói nó nói rằng: Mỗi hườn Pilles Pink là một cục máu. Tuy đã 20 năm nay thuốc này có danh trong trào ngoài quốc mà lòng, mà cái sự phổ biến của nó vì người chưa rõ, cho việc bổ huyết bổ cân đồng giới cả hai.

Đời này là đời thiên-ha đang đưa chèo làm ăn lực bạc, cho nên gan cốt phải hao mòn, bởi kỹ cho nên ai ai cũng phải hít răng sần có trong tay một vị linh-don thì hay, làm cho những hòm bị chur hư và tầm được trở nên không cường tráng kiến.

Ta đã biết rằng: nội đàm thầy thuốc đều rõ thuốc Pilles Pink hay bổ cân, nhưng vậy mà chưa đủ, ta ước sao cho mỗi người biết nó cho rõ, đồng mà tự chuyển tự trị, bằng có ngày nào vương mang bình hoạn để mà uống chẳng cần gì hỏi ai.

PILULES PINK

(Bổ huyết, làm cân)

Trong các hườn (thuốc) này, có một tên thuốc của ông de MEYER & LAURENS Pharmacie Normale, de Saigon.

CÓ MỘT THỨ NÀY MÀ THÔI

Chỉ có một thứ này mà thôi.

Nếu chủ vì muốn mua một cái máy xay lúa theo kim thời và lại to lớn, công suất 10-15-20-30-50 hay là 100 tấn, công suất hơn 100 tấn gạo trắng mỗi ngày (24 giờ).

Nếu chủ vì muốn bán tình giá riêng hàng mà lập hoàn thành một cái nhà máy xay lúa, đồ nhà, nền gác, rạp mái, cang chày đến khi vào ván, mới tức một đều nghĩa là chày được.

Nếu chủ vì muốn cách để trả tiền và để tránh cho gặp các việc chày chày bị hỏng, thì nên đến tại hãng.

